

Beitebruksplan for Sømna 2018 – 2024

Jordbrukssjef Nils Nyborg
23.02.2022

Berg

Vik

Vennesund

Bakgrunn for planen

- Forslag fra leder i bondelaget høsten 2016

Politiske vedtak

- Oppstartsvedtak. Leder i bondelaget og en representant fra Landbruksnemnda velges inn i en arbeidsgruppe. (desember 2016)
- Det innvilges kr 30.000,- til arbeidet fra kommunens næringsfond.
- Vedtak om deltagelse i prosjekt «Klimaskog i Nordland» i regi av Fylkesmannens landbruksavdeling.
Prosjektleder digitaliserer kartene for oss gjennom prosjektet og midlene kommunen får for innsatsen i dette prosjektet brukes til beitebruksplan – kr 30.000,- (desember 2016)
- Kommunestyret vedtar beitebruksplan for Sømna. (desember 2017)

Økonomi:

Kjøring, møtegodtgjørelse og tapt arbeidsfortjeneste for arbeidsgruppa kr 36.000,-

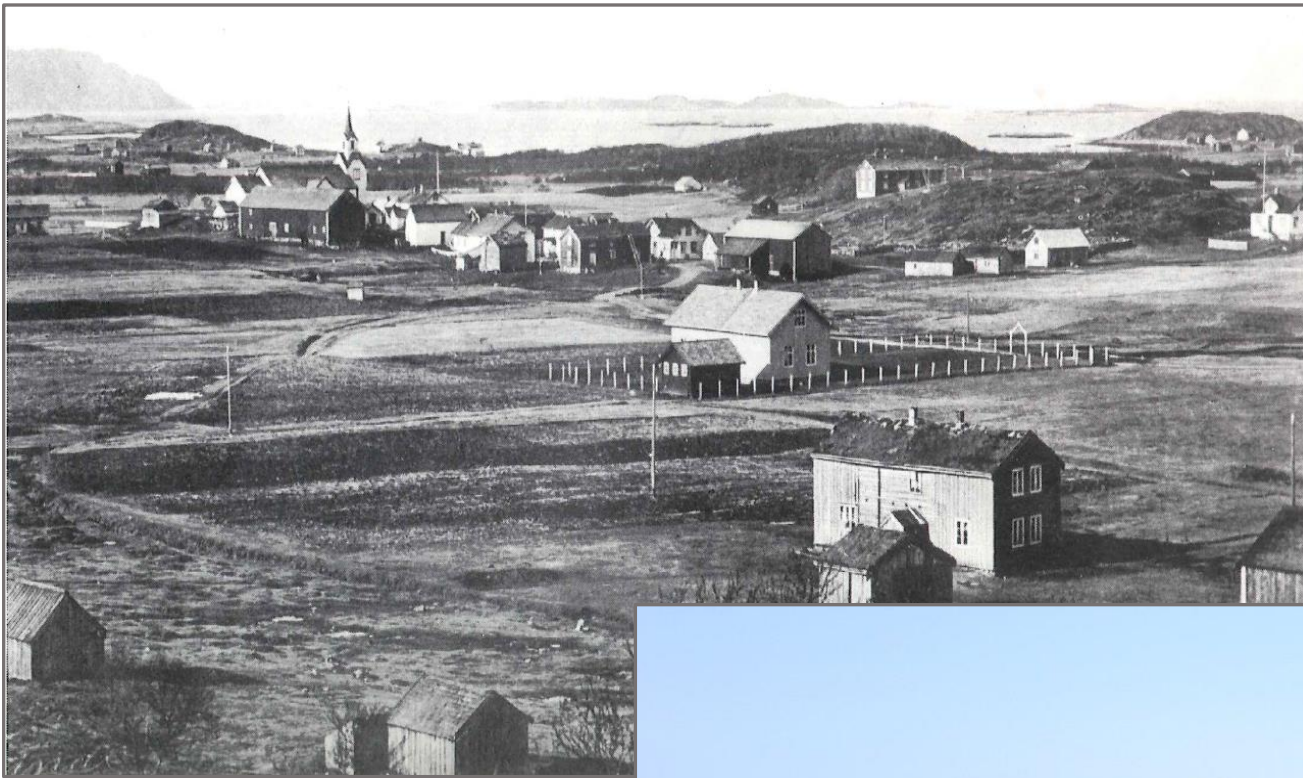
Porto, kopiering, grendemøter og annet Kr 20.000,-

Egeninnsats på Landbrukskontoret. Gratis

Arbeidet med planen

- Faktagrunnlag fikk vi ved å grave i papirer + bistand fra mattilsyn, skog, reindrift, NIBIO, NLR, kartkompetanse og plankompetanse mm.
- Spørreundersøkelse hos alle som har dyr på beite
- Vi hadde åtte grendemøter
- Kartene ble digitalisert
- Planen ble sendt på høringer,
- Bondepub med orientering om planen
- Arbeidsgruppa hadde 16 møter
- Planen vedtas i kommunestyret og sendes alle gårdbrukere.
- Hele prosessen tok ca ett år.

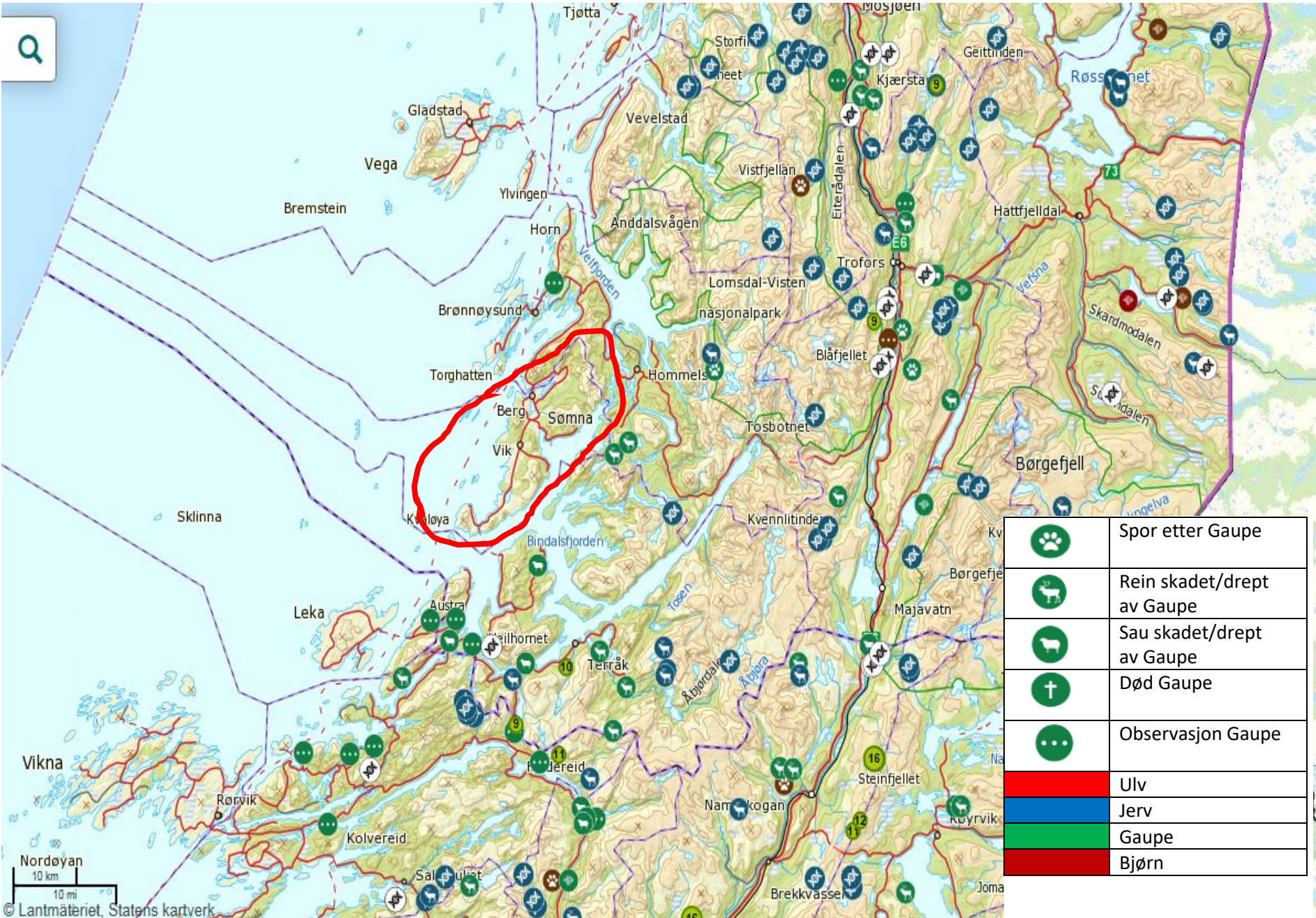
Når det
ikke
beites

Vik. Slik så det ut rundt år
1900 og slik er det i dag .

Fra Rovbasen til direktoratet for Naturforvaltning

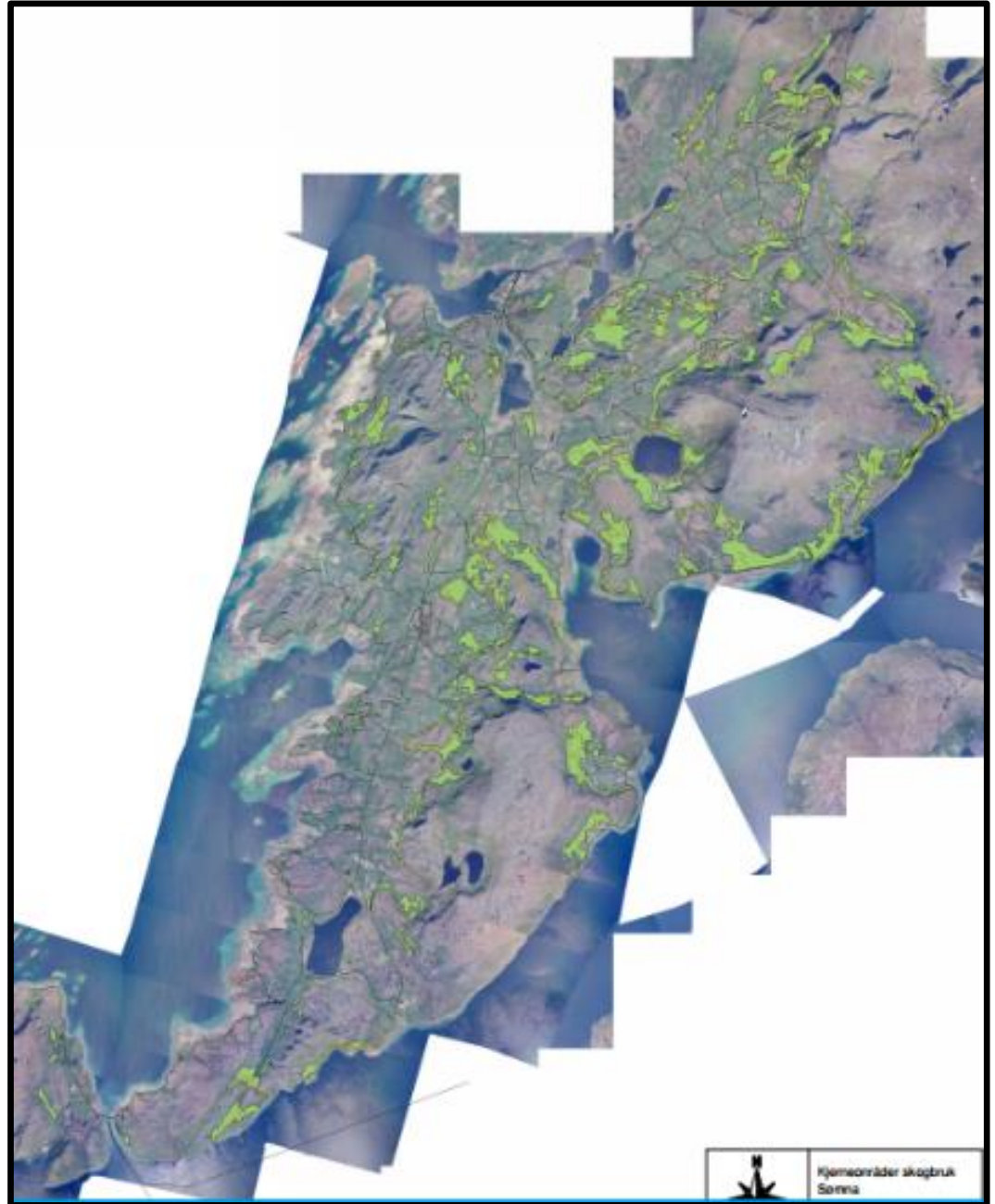
Figur 5 Dominans av mjødurt på Nord-Horsvær på forsommeren

Figur 6 Dominans av mjødurt på Nord-Horsvær på sensommeren

*Områder som bør
defineres som
kjerneområder for
skog er markert med
grønt. Jan Jenssen.*

Trekklei: Viser viktige naturlige trekk mellom beiteområder der reinen trekker av seg selv.

Flyttlei: Symboliserer en aktiv flytting/driving av rein. I følge reindriftsloven §§ 22 må ikke flyttleiene stenges.

Felles bruk
av
utmarka

Spørreundersøkelse

(besvart av 55 stykker, dvs 83% av alle som har dyr på utmarksbeite)

Leie av utmarksbeite

	Ja	Nei
Leier du utmarksbeite hos noen	22	32

Planer for utmarksbeite

	Som i dag	Øke	Redusere
Dine planer for utmarksbeite de neste 5 årene	15	38	2

Farlig situasjon/Personskade (siste 5 år)

	Ja	Nei
Har det vært farlige situasjoner på beite	17	45
Har det oppstått personskade på beite	2	51

Beitelag og Fellesbeiter

	Ja	Nei
Er du positiv til å bli med i et beitelag eller ha dyr på fellesbeite	27	23

Største hinder for mer utmarksbeite i Sømna

Eier ikke/ får ikke leie egnelig areal	24
Arbeidskrevende å rydde skog og sette opp gjerde	31
Løshunder	1
Rovvilt	2
Reindrift	5
Hytter og frittliggende bygninger	4
Krevende med tilsyn	13
Turisme / fritidsferdsel i utmarka	4
Annet	4

NOFENCE-
KLAVER

Grendemøter

Mye areal som egner seg til utmarksbeite ligger på eiendommer uten husdyr. Arbeidsgruppa tegnet inn disse arealene siden husdyreierne ikke ville tegne på areal hos «naboen» uten å spørre dem først.

Asgeir Jorbru som var prosjektleder i prosjekt Klimaskog digitaliserer kartene for oss.

Utmarksbeite som blir
beitet sommeren 2016
(28.875 da)

Utmarksareal som egner
seg til utmarksbeite
(45.778 da)

Tall for utmarksbeite har
vi aldri hatt i Sømna før.
Kartet viser at vi har
bortimot 30.000 dekar
utmarksbeite i drift. Dette
er enorme tall !!
Vi kan sannsynligvis mer
enn fordoble dette !!

Utmarksbeite i sømna v/ Yngve Rekdal, NIBIO, Ås 30.03.17

Beitekapasitet: Dersom ein går ut frå at utmarksbeitet i Sømna kommune held same kvalitet som i **Nordland fylke** er **17% svært godt beite, 40% godt beite og 43% mindre godt beite. 57% er nyttbart beite (godt beite + svært godt beite)**, det vil seie det arealet ein kan rekne med at beitedyr kan hauste plantemateriale av betydning for tilvekst i frå.

Tala for Nordland er godt over landsnittet i kvalitet, og det er ikkje grunn til å tru at Sømna er dårlegare. Truleg er arealet av *nyttbart beite* større i Sømna da det her ikkje er så mykje høg fjell som i fylket elles, og kan kanskje settast til 60% av utmarksarealet.

På utmarksbeite av den kvalitet som desse tala viser kan det gå 70 saueiningar per km² *nyttbart beite*. Med eit nyttbart beiteareal på 158 km² x 60% = 95 km², blir samla beitekapasitet 70 s.e./km² x 95 km² = 6 650 saueiningar. Legg ein på 10% usikkerheit i kvar retning.

Utmarka i Sømna kan dekke forbehovet til mellom 6000 og 7300 sau.

For å få et nøyaktig grunnlag kan NIBIO foreta vegetasjonskartlegging på utmarksbeite. Kostnaden vil utgjøre ca kr 3.000,- pr dekar

Dyreslag	Antall dyr på utmarksbeite	Foropptak pr dyr og dag **	Dager på utmarksbeite ***	Fôropptak totalt	Fôrverdi (kr 3,50 pr fôrenhet)
Melkeku/ammeku	714	7,20	100	514 080	1 799 280
Øvrige Storfe	1 193	6,00	121	866 118	3 031 413
Sau 1 år og eldre	754	1,00	187	140 998	493 493
Sau under 1 år	1 125	1,00	187	210 375	736 313
Hest	45	7,00	202	63 630	222 705
SUM					6 283 204
Reduksjon 50%	<i>(skjønnsmessig reduksjon – se nedenfor)</i>				3 141 602
SUM					3 141 602

Verdien av utmarksbeite i Sømna,
 ut fra fôret husdyr tok opp på utmarksbeite sommeren 2016

Skjønnsmessig reduksjon pga

- ikke alle dyrene er ute på beite hele perioden – det rulleres en del
- Noen opplever begrenset tilvekst på beitet.
- Noen beiter inkluderer både utmarks- og innmarksbeite

KONKLUSJONER

**Verdien av utmarksbeite i
vår lille kommune kan
utgjøre 12 -15 millioner pr år**

- Økt bevissthet om verdien av utmarksbeite både hos gårdbrukere, politikere og allmennheten.
- Bidratt til endret regelverk for bruken av SMIL-midler og påvirket annet planverk i kommunen (landbruksplan og strategisk kommuneplan)
- Både utmarksbeite i bruk og utmarksbeite som kan brukes ligger nå digitalt i kommunen danner grunnlag ved rullering av kommuneplanens arealdel.

Takk for meg